

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 524/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Katarínou Kuricovou, advokátkou, Dolný Val 213/11, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 35 Tp 9/2023 z 23. júna 2023 a proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 2 Tpo 36/2023 z 18. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 21. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 35 Tp 9/2023 z 23. júna 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tpo 36/2023 z 18. júla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a prikázať jej prepustenie z väzby na slobodu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je obvinená pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3 a ods. 4 písm. a), b) a c), ods. 6 písm. b) a ods. 8 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona. Sťažovateľka je trestne stíhaná väzobne z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov s tým, že lehota jej väzby začala plynúť 26. februára 2023 o 12.35 h.

3. Sťažovateľka doručila 1. júna 2023 príslušnej prokuratúre žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Táto jej žiadosť bola okresnému súdu doručená (postúpená) 7. júna 2023 a následne bola napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutá. Napadnutým uznesením krajského súdu bola následne zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu jej bolo doručené až 3. augusta 2023, teda 63 kalendárnych dní po podaní jej žiadosti (1. júna 2023). Uvedená lehota rozhodovania podľa jej názoru nezodpovedá požiadavke na urýchlenosť rozhodovania o osobnej slobode.

5. Druhú námietku sťažovateľky pred ústavným súdom predstavuje tvrdenie, že dozorujúci prokurátor sa k jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu vyjadril písomným podaním, avšak okresný súd jej predmetné vyjadrenie nedoručil, čím jej odňal možnosť reagovať na tvrdenia prokurátora a argumentovať v prospech svojho prepustenia z väzby na slobodu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti ja namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutými uzneseniami z dôvodu dĺžky rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a taktiež namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami z dôvodu nedoručenia písomného vyjadrenia prokurátora k žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu.

7. Ústavný súd na úvod konštatuje, že prvá námietka sťažovateľky týkajúca sa dĺžky rozhodovania okresného súdu a krajského súdu o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu by mala formálne smerovať proti postupu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých uznesení. Prieťah pri rozhodovaní o väzbe (nerešpektovanie požiadavky na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode) sa totiž predovšetkým týka postupu príslušného súdu, v ktorom prieťahy mali vzniknúť, nie jeho konečného rozhodnutia. Ústavný súd, zdôrazňujúc materiálnu ochranu práv sťažovateľov, preto preskúma prvú námietku sťažovateľky ako námietku smerujúcu proti postupu okresného súdu a krajského súdu.

8. Druhá námietka sťažovateľky síce smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, avšak samotná argumentácia sťažovateľky spočíva v tvrdení, že krajský súd nedostatočným spôsobom reagoval na jej tvrdenie o pochybení okresného súdu. Preto ústavný súd druhú námietku sťažovateľky preskúma vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu.

9. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie

ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

10. Ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

11. Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) judikoval, že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; podobne II. ÚS 642/2017, IV. ÚS 610/2018, IV. ÚS 78/2019).

12. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

13. Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že z čl. 5 ods. 4 dohovoru nevyplýva povinnosť dvojstupňového väzobného konania. Ak však štát takýto systém zavedie, musia sa v rámci neho poskytovať rovnaké záruky aj v odvolacom (sťažnostnom) konaní (okrem iných pozri rozsudok vo veci Kučera proti Slovensku zo 17. 7. 2007, sťažnosť č. 48666/99, body 107 a 111).

14. Pokiaľ ide o otázku urýchlenosti konania, túto je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu (rozsudok Veľkej komory vo veci Inseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 252).

15. Požiadavka urýchlenosti je menej prísna, ak ide o konanie pred odvolacím (sťažnostným) súdom (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Avšak vzhľadom na skutočnosť, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby bolo konanie vedené čo najrýchlejšie (rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

16. Ústavný súd ďalej judikoval, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými

okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia (III. ÚS 271/07, I. ÚS 58/2017).

17. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

18. Z judikatúry EŠLP práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí dať odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonosti“ pozbavenia osobnej slobody (rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94). Každé pozbavenie osobnej slobody totiž musí sledovať účel ochrany jednotlivca pred svojvôľou (rozsudok Veľkej komory vo veci S., V. a A. proti Dánsku z 22. 10. 2018, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, bod 74).

19. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd preskúmal ústavnú sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu:

20. Pokiaľ ide o postup okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu, z predložených dokumentov vyplýva, že sťažovateľka podala žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu 1. júna 2023 na príslušnej prokuratúre, pričom táto jej žiadosť bola okresnému súdu doručená (predložená) 7. júna 2023. Okresný súd rozhodol napadnutým uznesením z 23. júna 2023, ktoré bolo sťažovateľke doručené 30. júna 2023 a jej obhajkyni 3. júla 2023.

21. Ústavný súd konštatuje, že uvedené časové súvislosti nenasvedčujú tvrdeniu sťažovateľky, že by lehota rozhodovania na okresnom súde prekročila dobu jedného mesiaca. Ústavný súd sa taktiež v okolnostiach tejto veci presvedčil, že v postupe okresného súdu nemožno identifikovať ani prípadnú nečinnosť v trvaní týždňov.

22. Na základe uvedeného bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

23. Pokiaľ ide o námietku nerešpektovania požiadavky na urýchlenosť rozhodovania zo strany krajského súdu, z predložených dokumentov vyplýva, že sťažnosť sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktoré jej bolo doručené 30. júna 2023 a jej obhajkyni 3. júla 2023, bola odôvodnená podaním doručeným okresnému súdu osobne 10. júla 2023. Krajský súd o sťažnosti rozhodol napadnutým uznesením z 18. júla 2023, ktoré bola právnej zástupkyni sťažovateľky doručené 3. augusta 2023.

24. Podľa názoru ústavného súdu ani v prípade lehoty rozhodovania na krajskom súde nemožno vzhľadom na uvedené časové súvislosti dospieť k záveru o rozhodovaní presahujúcom lehotu jedného mesiaca.

25. V tomto smere ústavný súd pripomína, že časový úsek od doručenia napadnutého uznesenia okresného súdu sťažovateľke, resp. jej obhajkyni do doručenia odôvodnenia sťažnosti proti nemu (od 30. júna 2023, resp. od 3. júla 2023 do 10. júla 2023) nemožno bez ďalšieho pripočítať na ťarchu krajského súdu, keďže týmto časovým úsekom disponovala samotná sťažovateľka.

26. Lehota počítaná od momentu, keď mal krajský súd reálnu možnosť rozhodnúť o odôvodnenej sťažnosti sťažovateľky (10. júla 2023), do momentu samotného doručenia jeho napadnutého uznesenia obhajkyni sťažovateľky (3. augusta 2023) už na prvý pohľad nesignalizuje také nerešpektovanie požiadavky na urýchlenosť rozhodovania, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovalo vysloviť porušenie namietaných práv sťažovateľky.

27. Sťažovateľka ďalej pred ústavným súdom namieta, že jej nebolo doručené vyjadrenie prokurátora k jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, čím malo dôjsť k porušeniu jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (druhá námietka sťažovateľky).

28. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že záruky obsiahnuté v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú na konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o trestnom čine, z ktorého je jednotlivec obvinený. Rozhodovanie o väzbe nie je rozhodovaním o trestnom obvinení, preto sa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne ani čl. 46 ods. 1 ústavy) vo veci sťažovateľky neaplikuje (porov. III. ÚS 277/07, IV. ÚS 397/2010, IV. ÚS 78/2019).

29. Sťažovateľka však pred ústavným súdom namietla aj porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto ústavnému súdu nič nebránilo v meritórnom prieskume jej druhej námietky.

30. Krajský súd vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľky poukázal na skutočnosť (s. 17 jeho uznesenia), že predmetné vyjadrenie prokurátora je obsiahnuté na stranách 6 až 8 napadnutého uznesenia okresného súdu a že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo sťažovateľke doručené 30. júna 2023 a aj jej obhajkyni 3. júla 2023. Z uvedeného podľa krajského súdu vyplýva, že na písomné vyjadrenie prokurátora mohla sťažovateľka reagovať vo svojej sťažnosti krajskému súdu (osobné doručenie odôvodnenia sťažnosti na okresnom súde 10. júla 2023), teda ešte v čase, keď o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nebolo s konečnou platnosťou rozhodnuté.

31. Uvedený záver krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu presvedčivý, rešpektujúci požiadavky na rozhodovanie vyplývajúce z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovateľka mala aj podľa názoru ústavného súdu reálnu a praktickú možnosť nielen oboznámiť sa s dôvodmi, na základe ktorých prokurátor argumentoval v neprospech jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ale mohla na tieto dôvody reagovať (najneskôr) vo svojej sťažnosti krajskému súdu, v ktorého právomoci bolo zjednanie prípadnej nápravy (zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a jej prepustenie z väzby na slobodu).

32. Nad rámec uvedeného ústavný súd s odkazom na napadnuté uznesenie okresného súdu dopĺňa, že prokurátor prítomný na výsluchu sťažovateľky pred sudcom pre prípravné konanie uviedol,

že sa pridržiava svojho vyjadrenia k žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu. Samotná sťažovateľka a ani jej obhajkyňa podľa všetkého na predmetnom výsluchu na uvedené nereagovali a svoju námietku o nemožnosti oboznámiť sa s obsahom vyjadrenia prokurátora predniesli až pred krajským súdom.

33. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Na záver považuje ústavný súd s odkazom na obsah ústavnej sťažnosti za vhodné pripomenúť, že konanie pred ním sa s účinnosťou od 15. novembra 2018, resp. od 1. marca 2019 spravuje zákonom o ústavnom súde (zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu